

Тема. Слова, протилежні за значенням

Мета: ознайомити учнів зі словами, протилежними за значенням; вчити добирати такі слова до поданих, знаходити їх у реченнях; удосконалювати навички каліграфічного письма, уміння складати звукову модель слів та виконувати складовий аналіз, відгадувати загадки; розширювати словниковий запас учнів; розвивати увагу, спостережливість, образне, творче мислення, уміння описувати предмети, творчі здібності, мовне чуття, культуру мовлення, уміння давати правильні відповіді на поставлені запитання; виховувати вміння працювати у парах змінного складу, самостійно, колективно, за варіантами; сприяти формуванню дружніх стосунків серед учнів класу.

Обладнання: міні-підручник із завданнями до уроку; картки для роботи у парах змінного складу, для роботи за варіантами; підручник «Післябукварик. 1 клас» / М. С. Вашуленко, В. О. Науменко, М. Д. Захарійчук. — К. : Літера ЛТД, 2008.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Сьогодні у нас незвичайний урок.

Сьогодні ми зробимо ще один крок

В країну відому, в країну чудову,

В країну багатої рідної мови.

Всі сядьте рівненько, працюйте уважно —

Потрапить туди щоб було нам неважко.

II. Актуалізація опорних знань учнів

1 Каліграфічна хвилинка

Ц ц ц к к у у к е р р р о о а в к и й

— Складіть слова, використовуючи тільки подані літери. (Цукор, цукерка, цукровий)

— Перевірте написання даних слів за підручником (с. 105).

- Поставте наголос.
- Поділіть дужками на склади.
- Складіть звукову модель слова цукровий.
- Який за смаком цукор? (Солодкий)
- Продовжте речення.

Цукор солодкий, а лимон — ... (кислий).

- Знайдіть слова, що не дружать, слова-«вороги». (Солодкий — кислий)

III. Повідомлення теми та завдань уроку

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося зі словами, протилежними за значенням (ще можна їх назвати словами-«ворогами»); будемо вчитися знаходити такі слова в нашому мовленні.

IV. Вивчення нового матеріалу

1 Прочитайте і відгадайте загадки, випишіть парами слова, протилежні за значенням

- Біла латка, чорна латка по дереву скаче. (Береза)
- Серед двора стоїть копа: попереду вила, позаду мітла. (Корова)

2 Робота за підручником

1) С. 105, вправа 1

- Прочитайте слова. Доберіть до них пару з поданих слів.

Білий гриб — чорний ґрунт, солодкий мед — кислий лимон.

- Усно складіть речення із однією парою словосполучень.

Фізкультхвилинка

Дружно в ліс ми всі пішли,

Скільки тут грибів знайшли!

В кошики ми їх збирали,

Доки повними не стали.

Ще й побігали там трішки,

Натомили свої ніжки.

Поверталися бадьорі,

А про це вже знали в школі.

2) С. 105, вправа 2

— З тексту «Казка про золоту рибку» випишіть виділені слова. Доберіть до них слова з протилежним значенням.

Маленький — великий, далеко — близько.

3) С. 105, вправа 3

— Випишіть останнє речення з цієї ж казки. Позначте у словах наголошений звук, підкресліть наголошений склад. Виконайте звуко-буквений аналіз підкресленого слова.

3 Робота у парах змінного складу

— Прочитайте вірш. Випишіть парами слова, протилежні за значенням.

Варіант 1

Два брати жили на світі,

Був один з них працьовитий,

А другий — ледачий дуже.

Слухай казку про них, друже.

Варіант 2

Той хоробрий і правдивий,

Той брехливий, полохливий,

Той розумний, той дурний,

Той великий, той малий.

Варіант 3

День і ніч брати сварились

І ніколи не мирились.

Все, що перший будував,

Другий миттю руйнував.

Варіант 4

Кожен рать повів свою,

Стрілись вороги в бою.

Із високим стрівсь низький,

На товстого йшов тонкий.

4 Робота за варіантами

— Прочитайте. Знайдіть і выпишіть слова з протилежним значенням.

Варіант 1

Сірий зайчик ще улітку

Наносив дровець в повітку.

Взимку чим топити має,

Як завія загуляє...

М. Пономаренко

Варіант 2

Йде зима в поля, гаї,

Ми вже бачили її.

В неї сніг та хуртовина,

Довга ніч, коротка днина.

Варіант 3

Струмку сказала річка:

— Ти вузький, а я широка,

Ти мілкий, а я глибока.

Про одне лиш забула ріка,

Що й сама починалась з струмка.

Варіант 4

Розкішний степ; убогі села...

Це ти, мій краю чарівний?

Мій рідний край такий веселий,

Мій рідний край такий сумний.

5 Колективна робота (за міні-підручником)

1) Прочитайте. Замініть виділені слова словами, протилежними за значенням. Запишіть відредагований текст

Настала осінь. У перелітних пташок — сум. Вони летять у вирій.

(Настала весна. У перелітних пташок — радість. Вони летять у рідні краї.)

2) Прочитайте речення. Замість пропусків запишіть для опису картин природи слова, протилежні за значенням

- Дощ навесні (який?) ..., а восени (який?)
- Вітер навесні (який?) ..., а восени (який?)
- Сонце навесні (яке?) ..., а восени (яке?)
- Навесні небо (яке?) ..., а восени (яке?)

Слова для довідки: теплий, холодний, легкий, сильний, веселе, сумне, чисте, похмуре.

V. Підсумок уроку

— З якими словами ознайомилися на уроці?

— Яка робота для вас була цікавою?

— Що було важким?

— Доберіть до слова початок протилежне за значенням. (Кінець)

— Наш урок добіг свого кінця, бажаю вам успіхів.